

SYGDOMME

Af
konsulent, dyrlæge
Susanne Kabell
M: +45 2171 7742
E: ska@seges.dk

FUGLEINFLUENZA

Aviær influenza (AI) er en meget smitsom virus sygdom, som rammer alle typer af fugle, og i visse tilfælde også kan smitte pattedyr. Man klassificerer virus i lavpatogene (LP), som typisk ikke giver nogen symptomer, og højpatogene (HP), som kan medføre alvorlige symptomer og høj dødelighed hos fjerkræ. I perioden fra januar 2014 til november 2016 er der identificeret 13 forskellige stammer af fugleinfluenza i 77 lande i verden. Fugleinfluenzavirus har forårsaget død blandt både vilde og tamme fugle, og mange millioner stykker tamfjerkræ er blevet aflivet og destrueret.

I november 2016 blev der for første gang fundet HP AI af typen H5N8 hos vilde fugle i Danmark. Samme virusstamme er i november-december blevet påvist i mange andre lande: Østrig, Kroatien, Finland, Egypten, Frankrig, Tyskland, Ungarn, Indien, Iran, Israel, Holland, Polen, Rumænien, Rusland, Sverige, Serbien og Schweiz. I Danmark blev HP AI H5N8 virus først identificeret hos troldeender fundet langs Sjællands syd-østlige kyster, men senere også hos andre vilde fugle spredt over store dele af landet – fra Bornholm i øst, til Sønderborg i syd og Frederikshavn i nord. Allerede tidligt i forløbet stod det klart, at den risiko, der

var for at vilde fugle skulle smitte tamfjerkræ, var jævnt fordelt over hele landet, og Fødevestyrelsen udstedte følgende påbud om at holde alle høns inde under tag. Rent praktisk er det ikke altid muligt at holde ænder og gæs inden døre, hvorfor de blev undtaget for påbuddet, men det anbefales stadig at holde dem inde hvis muligt. Virus har indtil nu givet anledning til ét udbrud blandt tamfjerkræ – hos en lille flok ænder i et blandet fjerkræhold nær Helsingør. DTU Veterinærinstituttet har indtil nu i fjerde kvartal af 2016 undersøgt 150 vilde fugle, og heraf har 57 været positive for HP AI H5.

Hvad sker der hvis fjerkræ bliver syge?

Hvis man observerer symptomer hos sit fjerkræ som fald i foder- og vandoptagelse, pludseligt fald i ægproduktion, nedsat aktivitet, forøget dødelighed, luftvejssymptomer, blåligt misfarvet kam og hagelapper, bør man tænke på muligheden for aviær influenza og straks kontakte sin dyrlæge. Dyrlægen afgør, om Fødevestyrelsen skal kontaktes. Fødevestyrelsens dyrlæger har tre muligheder:

1. afvise at der kan være en mistanke
2. aftale, at den praktiserende dyrlæge skal udtage prøver som "tidlig varsling" af fugleinfluenza
3. oprette en egentlig mistanke, hvorefter Fødevestyrelsens dyrlæge udtager prøver i besætningen. Prøverne bliver straks kørt til analyse på DTU Veterinærinstituttet. Fødevestyrelsen pålægger besætningen restriktioner, indtil analysesvaret foreligger.

Fødevestyrelsens kort over undersøgelser af vilde fugle i Danmark.

Omkring en smittet ejendom oprettes en beskyttelseszone med en radius på 3 km, og en overvågningszone med en radius på 10 km. Alt fjerkræ i beskyttelseszonen skal registreres, og alle flokke besøges af Fødevestyrelsen, som udtager prøver i relevante tilfælde. I det aktuelle tilfælde er alle prøver fundet negative.

Detaljer vedrørende zoner mv. kan læses i *Bekendtgørelse om bekæmpelse af højpatogen aviær influenza, nr. 693 af 21.06.2007*. Reglerne for tidlig varsling af aviær influenza fremgår af *Bekendtgørelse om pligt til overvågning for aviær influenza hos fjerkræ og opdrættet fjervildt, nr. 712 af 27.05.2015*.

Se flere oplysninger på Fødevestyrelsens hjemmeside: <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Fugleinfluenza.aspx>

ARRANGEMENTER

LOVPLIGTIGT KURSUS OM PASNING AF SLAGTEKYLLINGER

onsdag d. 7. juni 2017 i Skejby
Inden en landmand må gå i gang med at producere slagtekyllinger, skal han/hun have deltaget i lovpligtigt kursus om hold af slagtekyllinger. Kurset er målrettet konventionelle og økologiske kyllingeproducenter samt deres medarbejdere, og det afholdes to gange om året.

Næste kursusdag er den 7. juni 2017.
Yderligere oplysninger om kursusprogram og tilmelding ses på hjemmesiden. Eller fås ved at kontakte Jette Søholm Petersen.

FJERKRÆNYT OG ANDRE FJERKRÆARTIKLER PR. MAIL FRA SEGES

Alle interesserede kan få FjerkræNyt og andre fjerkræartikler tilsendt pr. mail fra SEGES. Det kræver, at man tilmelder sig på: <http://nyhedsbreve.landbrugsinfo.dk/System/LI/lisystemsider.htm>

- Sæt kryds i boksen "Fjerkræ"
- Sæt kryds i en af boksene, der afgør hvilken ugedag du vil have mailen
- Skriv din e-mailadresse i boksen
- Tryk tilmeld

FjerkræNyt er gratis, mens nogle af de andre nyhedsbreve kræver, at man har abonnement på LandbrugsInfo.

HUSK FJERKRÆKONGRESSEN 27.-28. FEBRUAR 2017

FJERKRÆNYT NR. 29

DECEMBER 2016

AKTUELT NYT

Af
chefkonsulent, slagtekyllinger
Jette Søholm Petersen
M: +45 2171 7715
E: jtp@seges.dk

Kære Fjerkræproducent,
Du og din familie og medarbejdere ønskes en rigtig glædelig jul – og et spændende og frugtbart 2017.
Med dette FjerkræNyt får du en stor oversigtskalender med plads til dine notater. Kalenderen er fremstillet i samarbejde mellem alle de konsulenter i DLBR og SEGES, som arbejder med fjerkræ. Vi håber, du vil bruge kalenderen.

ØKONOMI

Af
specialkonsulent
Lene Bruun
Siriwadhananuraks
SEGES Økonomi &
Virksomhedsledelse
T: +45 8740 5139
E: lkb@seges.dk

FÅ LAVET EN DRIFTSGRENSANALYSE

Straks efter nytår går arbejdet med at opgøre regnskaber for kalenderåret 2016 i gang. Hvis regnskabet bliver lavet i DLBR's regnskabssystem Ø90, er det muligt at få udarbejdet en driftsgrensanalyse, hvor indtægter og omkostninger fordeles mellem driftsgrenene i virksomheden. Det betyder, at man kan se, hvordan man præsterer inden for de enkelte driftsgrene. Hvis man får lavet en driftsgrensanalyse, er det også muligt at sammenligne sig med andre bedrifter via f.eks. Business Check. Det kræver, at du giver de rigtige samtykker for brug af dine data.

Tag en snak med din økonomikonsulent om det allerede nu, så der er styr på dette inden højsæsonen i foråret.

NY STRUKTUR I SEGES

Fra årsskiftet bliver SEGES en mere integreret del af L&F, og SEGES har fået en ny struktur, der gør, at vi rykker tættere på landmændene, DLBR og L&F.

SEGES har fortsat tre fjerkræspecialister, som sidder i afdeling for Økologi Innovation og Veterinær- og Kvalitetsforhold. Vi arbejder med direkte rådgivning til konventionelle og økologiske fjerkræproducenter og projektopgaver. Du er altid velkommen til at kontakte os, hvis du har brug for faglig sparring og svar.

RABOBANK – NYHEDER

I december 2016 har Tony McDougal fra Rabobank udsendt følgende budskaber. En ny bølge af fugleinfluenza-udbrud på den nordlige halvkugle udfordrer/bryder den el-

lers positive markedsprognose for 2017. De siger endvidere, at man nok bør regne med, at fugleinfluenza altid vil forekomme hos vilde fugle, og at man bør tage højde for det i opbygningen af sin produktion via optimal biosikkerhed og et meget aktivt samarbejde mellem myndigheder og industri, hvor der monitoreres, og hvor fjerkræ holdes inde i perioder, hvor der er høj risiko for smittespredning.

Rabobank kommenterer også udviklingen af nye kyllingekoncepter i nordvest Europa og Nordamerika. I Europa går udviklingen mod en mere dyrevenlig kyllingeproduktion, og i USA går udviklingen imod en antibiotikafri og naturlig produktion. Rabobank forventer, at udviklingen fortsætter over de kommende år, da virksomhederne ser mulighed for at differentiere sig på disse områder.

SLAGTEKYLLINGEPRODUKTION

ALARMERING VED AFVIGENDE TRENDS I KYLLINGEPRODUKTIONEN

SEGES og AgroTech / Teknologisk Institut har netop udviklet fem nye alarmmodeller, som i 2017 vil kunne komme med tidlig varsling af ændringer i slagtekyllingers kassation, dødelighed, trædepudesundhed, slagtevægt, og foderudnyttelse. Alarmmodellerne er baseret på data fra KIK og ACQP databaserne. I 2017 færdigudvikles og afprøves et

uvildigt system til at håndtere og reagere på alarmerne. Projektet finansieres af midler fra Fjerkræafgiftsfonden.

Den nye kassationsalarmmodel ville have udløst en alarm allerede i juni 2014 samt igen i januar 2015 – hvis modellen havde været i drift dengang. Du får yderligere oplysninger om projektet i 2017.

MILJØ

Af miljøfagchef i LandboNord Anna Birgitte Thing
T: +459624 2581
E: abt@landbonord.dk

10 MIO. TIL ØKOLOGISK INVESTERINGSSTØTTE TIL ÆG OG FJERKRÆ

Gennem de sidste fem år er der årligt uddelt midler fra Landdistriktsprogrammet til investeringsstøtte til økologiske bedrifter. Formålet med ordningen er at øge de økologiske bedrifters lønsomhed samt at øge udbredelsen af økologien.

Der er givet tilskud til teknologier, der udfra en faglig vurdering er fundet kvalificerede til at medvirke til opfyldelse af ordningens formål. Teknologierne er samlet i den såkaldte teknologiliste. Teknologierne er hvert år blevet forhåndsvurderet, og tilskud er altid givet til de ansøgere, hvor der kunne opnås "mest økologi for pengene". Det har ført til, at store producenter har fået tilsagn før små producenter.

Årets ansøgningsrunde er åben nu, og der er i år 40,5 mio. kr. i puljen til Økologisk Investeringssupporte. Under ordningen gives der 40% i tilskud til investeringer, der kan øge de økologiske bedrifters rentabilitet. Pengene er fordelt i 6 puljer, som kan og skal søges uafhængigt af hinanden. Puljerne fordeles sig således:

Indsatsområde	Pulje (mio. kr.)
Svin	8
Kvæg	8
Frugt, bær og grønt	3,5
Planteavl	10
Æg og fjerkræ	10
Får og geder	1

Inden for hvert indsatsområde er der som tidligere en teknologiliste, og det er udelukkende teknologier, der står på disse lister, der kan søges tilskud til. Fra listen kan der bl.a. nævnes følgende tilskudsberettigede teknologier i årets runde: Mobile hønsehuse, gyllebeholdere, overdækning til gyllebeholdere, varmeveksler til kyllingestalde og hængesystem til grovfoder i såvel

høns- som kyllingestalde, etageanlæg med gødningsbånd til hyppig udmugning. For hver teknologi er der beregnet en økonomisk effekt samt angivet en markedspris. Ud fra disse tal beregnes teknologiernes prioriteringsscore. For at kunne ansøge om tilskud, skal der planlægges en tilskudsberettiget investering på minimum 100.000 kr. Ansøgningen kan være sammensat af flere teknologier. Ved ansøgningernes prioritering gives der først tilskud til de investeringer der har den højeste økonomiske effekt i forhold til investeringens størrelse (prioriteringsscore). Hvis der indkommer ansøgninger med samme prioriteringsscore, vil tilskud først tilfalde ansøgere, der er omlagt til økologi efter 2014. Ansøgningsfristen er den 17. januar 2017. Hele listen over tilskudsberettigede teknologier kan ses på NAERs hjemmeside. Hvis der investeres i energibesparende teknologier, kan vi desuden hjælpe med at søge energisparetilskud til dem. Vi er selvfølgelig parate til at svare på spørgsmål om ordningen og udarbejde ansøgninger om økologisk investeringsstøtte.

KONSUMÆG

Af konsulent, dyrlæge Susanne Kabell
M: +45 2171 7742
E: ska@seges.dk

VIL DU VÆRE MED I ET NYT PROJEKT OM OPSTART AF HØNNIKER I KONSUMÆGPRODUKTION ?

I 2017 gennemfører Niels Finn Johansen og Susanne Kabell et projekt om flytning af hønniker. Formålet er at indsamle og formidle viden om de mest hensigtsmæssige rutiner omkring flytning af hønniker, sådan at ægproducenten opnår optimal tilpasning af dyrene i produktionsanlægget, så dyrene bliver robuste og rolige med den bedst mulige produktivitet. Projektet støttes af Fjerkræafgiftsfonden og det skal sikre at der indsamles og deles viden om hvordan man styrker samarbejdet mellem opdrætter, ægproducent og flyttefirma om at få flytningen til at forløbe så glat som muligt, og at hønnikerne sættes ind i et produktionshus, der er forberedt til at modtage flokken under hensyn til de

betingelser, hønnikerne er opdrættet under.

Overgangen fra opdræt til konsumægproduktion er en udfordrende periode for de unge høner. Opdrættet går fra at opholde sig under velkendte betingelser til at blive indfanget, vaccineret, læsset, transporteret og indsat i nyt miljø, hvor de skal lære et nyt staldsystem at kende. Det har stor betydning for hønernes trivsel og produktivitet, sundhed og velfærd, at overgangen forløber med mindst mulig stress, som kan udløses af små detaljer som lysindfald, foderskift, mangel på beskæftigelsesmateriale mv.

Vi søger 8-10 konsumægproducenter, der skal sætte hønniker ind først i 2017, og som vil besøge opdrætteren sammen med en konsulent fra projektet, når hønekullingerne er 13-14 uger gamle. Lige efter flytningen kommer én af projektets konsulenter på besætningsbesøg for at drøfte hønnikernes

Overgangen fra opdræt til konsumægproduktion er en udfordrende periode for de unge høner.

trivsel og indsamle relevante oplysninger om flytningen og rutinerne i forbindelse dermed. Via E-kontrollen følger vi op på produktiviteten i projektperioden. Viden omkring flytningen indsamles dels som skriftligt og dels som videobaseret materiale.

Er du interesseret i at være med i projektet, kontakt Susanne Kabell, tlf. 2171 7742, ska@seges.dk, eller Niels Finn Johansen, tlf. 2171 7768, nfj@seges.dk.

KONSUMÆG

Af konsulent Niels Finn Johansen
M: +45 2171 7768
E: nfj@seges.dk

LAV LÆGGEPROCENT I EN RÆKKE ÆGLÆGGERFLOKKE

I sidste nummer af FjerkræNyt fortalte vi om 8 økologiske æglæggerflokke, der startede hen over foråret og sommeren 2016, og som ikke kom over ca. 85 % i ægydelse.

For at undersøge problemet nedsatte vi en lille arbejdsgruppe bestående af Per Kruse, DAVA Food, Charlotte Frantzen DANÆG/DLG, Lis Olesen og Liv Rath Uberg LVK, Søren Astrup og Niels Finn Johansen, SEGES.

Arbejdsgruppen har indhentet detaljerede oplysninger om de 8 flokke, herunder vaccinationer i opdræt, lysprogram i opdræt og læggeperiode, fodertyper, foderoptagelse, læggeprocent, ægkvalitet, dødelighed mm. Herudover er der indhentet mere sporadisk information om andre flokke, hvor der har været lidt problemer. Det var håbet at finde en fælles forklaring på problemet, i alle besætninger, men ved nærmere analyse viste det sig, at situationerne var mere forskellige, end vi regnede med.

GRÆSMARKSURTERS BETYDNING FOR ÆGKVALITETEN

SEGES Fjerkræ gennemfører i 2016 og 2017 et projekt, hvis formål er at undersøge om grovfoder – og specielt om udvalgte urter i grovfoder påvirker æggenes kvalitet med hensyn til sundhedsfremmende stoffer, herunder flerumættede fedtsyrer samt ægblommens farve.

Projektet blev indledt med et litteraturstudie i begyndelsen af 2016. På grundlag af dette udvalgte vi 10 forskellige urter, som blev dyrket i blanding hos en økologisk ægproducent. Urteblandingen blev udfodret til hønsene i frisk tilstand og senere som ensileret grovfoder. Æg fra forsøgshold og kontrolhold er sammen med æg fra to ægproducenter, der fodrer med andre typer grovfoder, analyseret for indhold af protein, fedt, og fedtsyresammensætning. Der er desuden analyseret æg fra høner, som ikke har fået grovfoder. Foreløbige resultater indikerer, at grovfoder

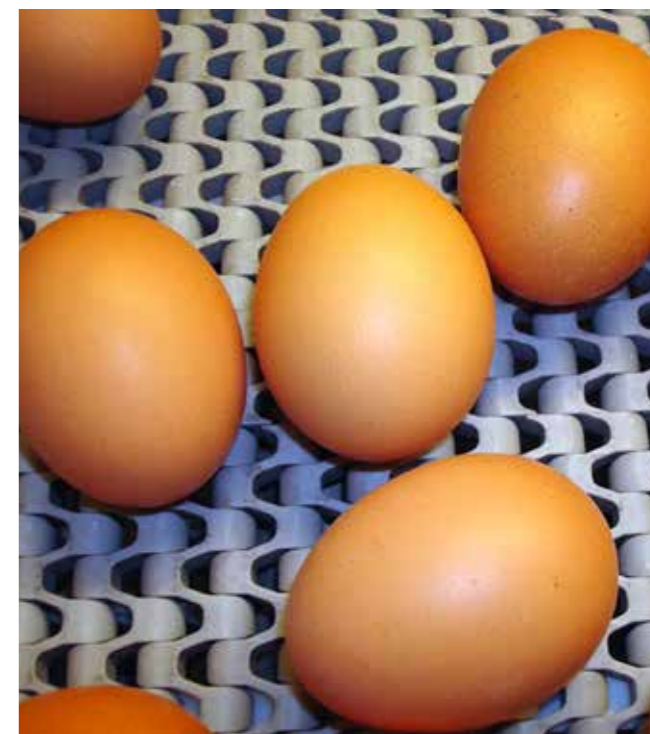
Først og fremmest var der forskellige managementfejl eller uheld involveret.

- To flokke havde været udsat for vaccinationsfejl allerede som daggamle, hvor IB Ma5, IB 4/91, coli og paracox blev blandet og givet i én sprayvaccination. Vaccinationsfejlen forårsagede høj dødelighed de første uger af opdrætsperioden, og sammenhæng med lav læggeprocent i produktionsperioden kunne ikke påvises.
- Én flok hvor høner migrerede fra én flok til en anden.
- Én flok hvor der var en aldersforskel på 3 uger mellem yngste og ældste høner.
- Én flok med fejlblandet foder ved 21 ugers alder.
- Én flok med fejl i lysprogrammet ved indsætning i æglæggestalden.

Disse fejl gjorde det ikke lettere at finde en fælles årsag. Men fælles var, at med en enkelt undtagelse var flokkene startet op forår eller sommer 2016. De første æg kom relativt tidligt, og lægningen steg normalt indtil 22-23 ugers alderen, hvorefter stigningstakten blev for lav og i flere flokke ikke blev højere end 85-87 %. Lav foderoptagelse og deraf følgende lav ægvægt (alt for mange S-æg) i hele startforløbet var ligeledes et fælles fænomen. Det bemærkes, at hos fire flokke af hvide høner kom læggeprocenten senere i forløbet op på norm (93-94 %). De to brune flokke ligger stadig nede på 80-86 % ægydelse.

øger indholdet af flerumættede fedtsyrer i æg, mens specifikke effekter af de enkelte urter ikke forventes at kunne dokumenteres. Projektet er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug og fortsætter i 2017.

Foreløbige resultater indikerer, at grovfoder øger indholdet af flerumættede fedtsyrer i æg.

Ægkvalitet, dødelighed og dyrevelfærd har i hele forløbet været god i alle flokke, dog har der været lidt fjerpilning i nogle af flokkene. Veterinære undersøgelser har ikke afsløret sygdomsproblemer, der kan forklare problemerne.

Hvad er konklusionen?

Det velkendte sommerholdsproblem, hvor de lange dage fremskynder æglægningen og hvor de unge høner ikke kan optage tilstrækkelig foder til at dække næringsstofbehovet, har helt klart gjort sig gældende i de fleste af holdene. Det har bare forløbet lidt anderledes, end det plejer, herunder har foderoptagelsen været lav i meget lang tid, og æggene var derfor for små, og læggeprocenten ville ikke komme op. Der er tale om et fænomen, som skal løses ved en bedre styring af lyspåvirkningen i opdrætsperioden og ved overgang til æglægningsfasen kombineret med et rigtigt valg af foderblandinger.

Den anførte sammenhæng forklarer problemerne i æglægningsstarten, men det står tilbage at finde en forklaring på hvorfor fire af flokkene aldrig kom højere op i lægning. I lyset af, at disse flokke udviser rigtig god dyrevelfærd, burde det være sket. Vi har derfor stadig en formodning om, at virusinfektioner, vaccinationskader og/eller genetik spiller en rolle. Vi arbejder videre med at finde svarene.